

Slovenija potrebuje novo vizijo razvoja gospodarstva in družbe

Predstavitev na tematski razpravi **Sedanost za prihodnost**

Jože Vižintin

INŽENIRSKA AKADEMIJA SLOVENIJE (IAS)

LJUBLJANA, MAREC 2015

Slovenija potrebuje novo vizijo razvoja gospodarstva in družbe

ZATO, ker :

Slovenija zaostaja v inovativnem razvoju

zaradi:

zgrešenih razvojnih modelov dosedanjih strategij

na področju

šolstva, RR dejavnosti in gospodarstva

in, ker je bila in je še

tehniška inteligenca bolj ali manj odrinjena od odločanja glede ključnih vprašanj **gospodarskega, predvsem industrijskega in splošno družbenega razvoja.**

GOSPODARSTVA IN DRUŽBE

IZHODIŠČA

Svetovna banka je v svoji študiji na prelomu tisočletja

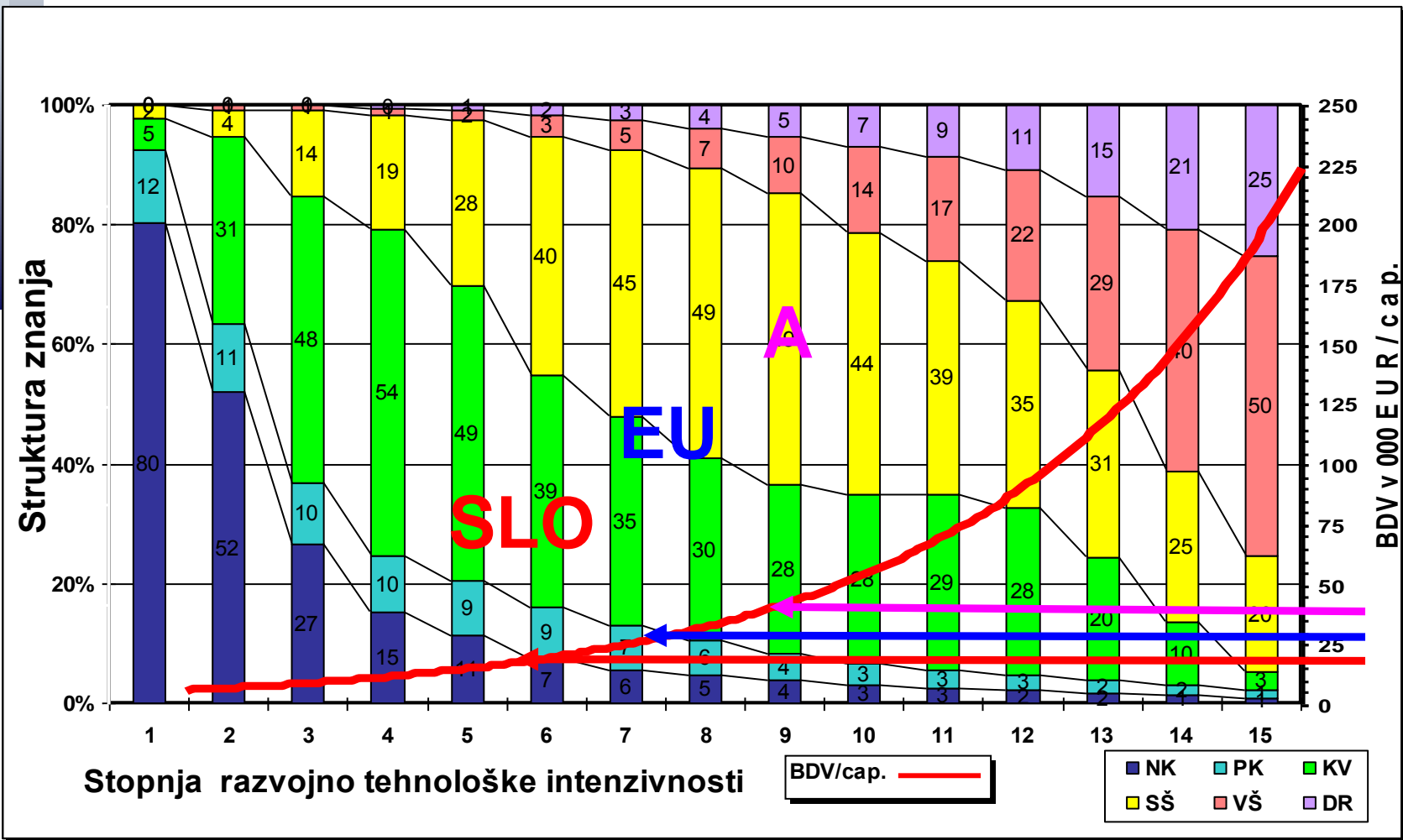
“ **Kje je bogastvo narodov**”

zajela 120 držav. Vire bogastva naroda ločuje v tri področja:

1. **Naravni viri** (rodovitna zemlja, rudnine, gozdovi, voda....)
2. Proizvajalna sredstva (stavbe, stroji, oprema,....)
3. **Neopredmeteni kapital**, ki povečuje produktivnost gospodarstva in družbe zajema:
 - **Človeški kapital**-stopnja izobraženosti, znanje in zdravje prebivalstva
 - **Socialni kapital**-stopnja medsebojnega zaupanja in delovanja za skupne cilje
 - **Upravljanje družbe**- skozi delovanje vlade, institucij, pravosodja, civilne družbe....

Soodvisnost razvojne intenzivnosti, znanja in dodane vrednosti- Proizvajalna sredstva

Bruto dodana vrednost na prebivalca

v letu 2008:

- Sloveniji 16.139 EUR
 - EU 22.451 EUR
- Avstriji 30.622 EUR

Vir: SURS, November 2009

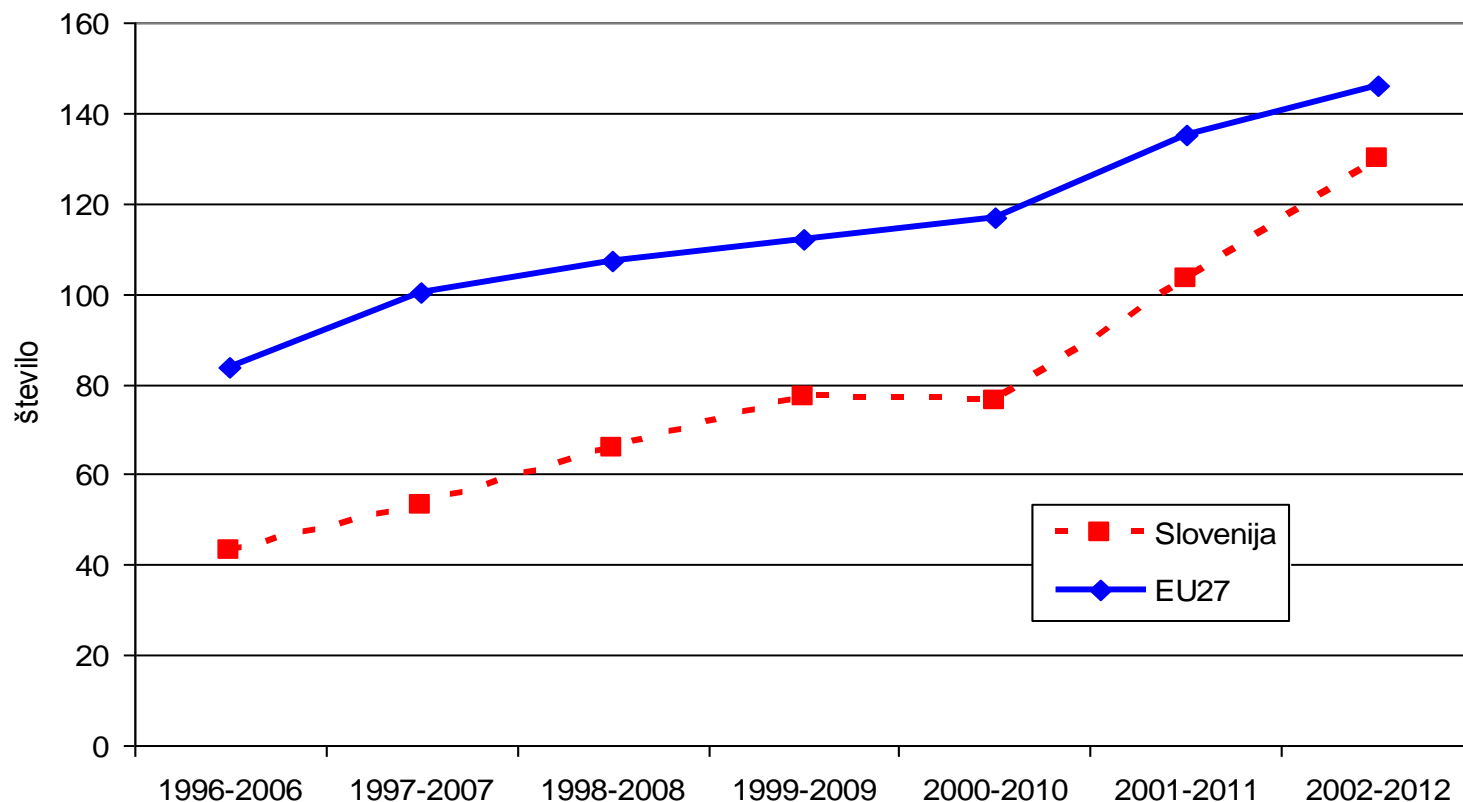
v letu 2012:

- Sloveniji 17.172 EUR (6% rast)
 - EU 25.600 EUR (12% rast)
- Avstriji 36.400 EUR (17% rast)

Vir: SURS, November 2013

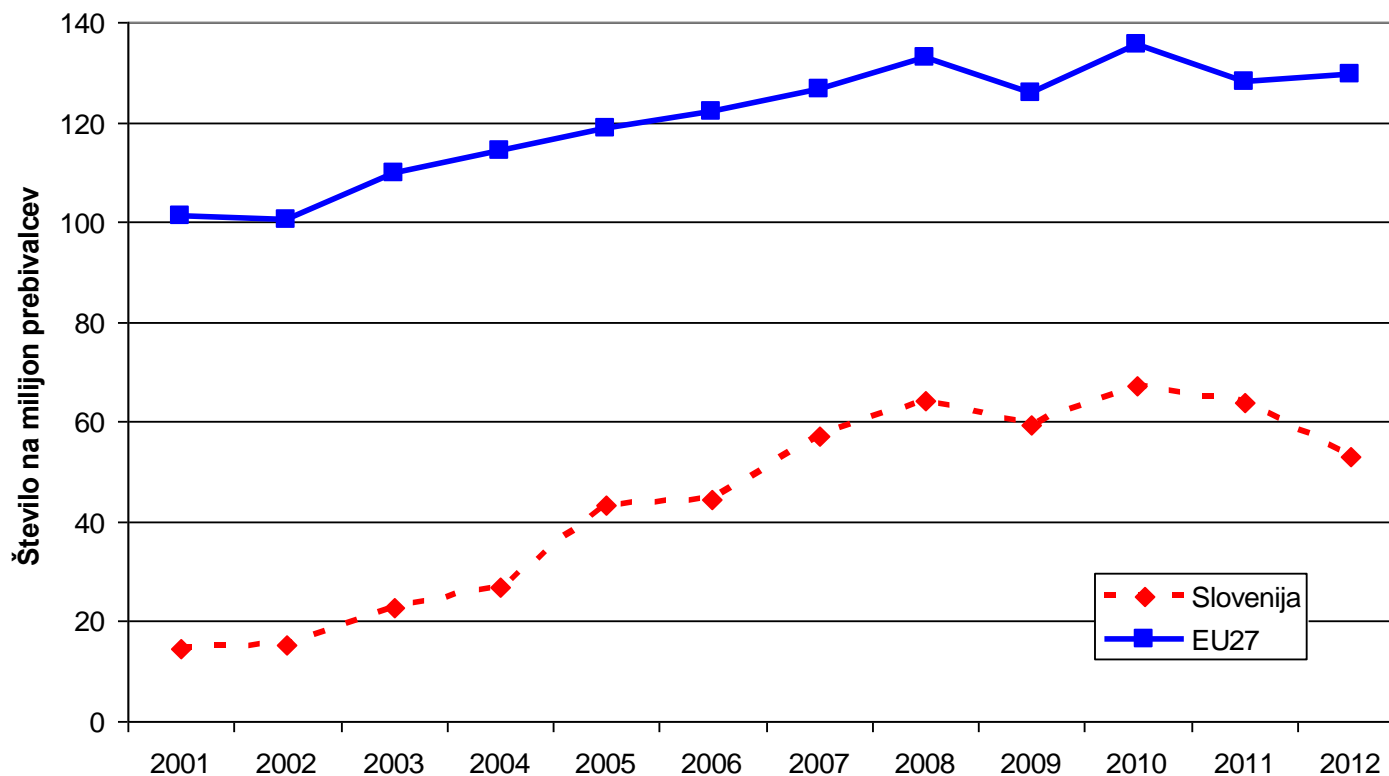
Visoko citirane objave (1 %) na milijon prebivalcev- Človeški kapital

	1996-2006	1997-2007	1998-2008	1999-2009	2000-2010	2001-2011	2002-2012
Slovenija/EU27	51,5 %	53,0 %	61,3 %	68,8 %	65,2 %	76,6 %	89,0 %

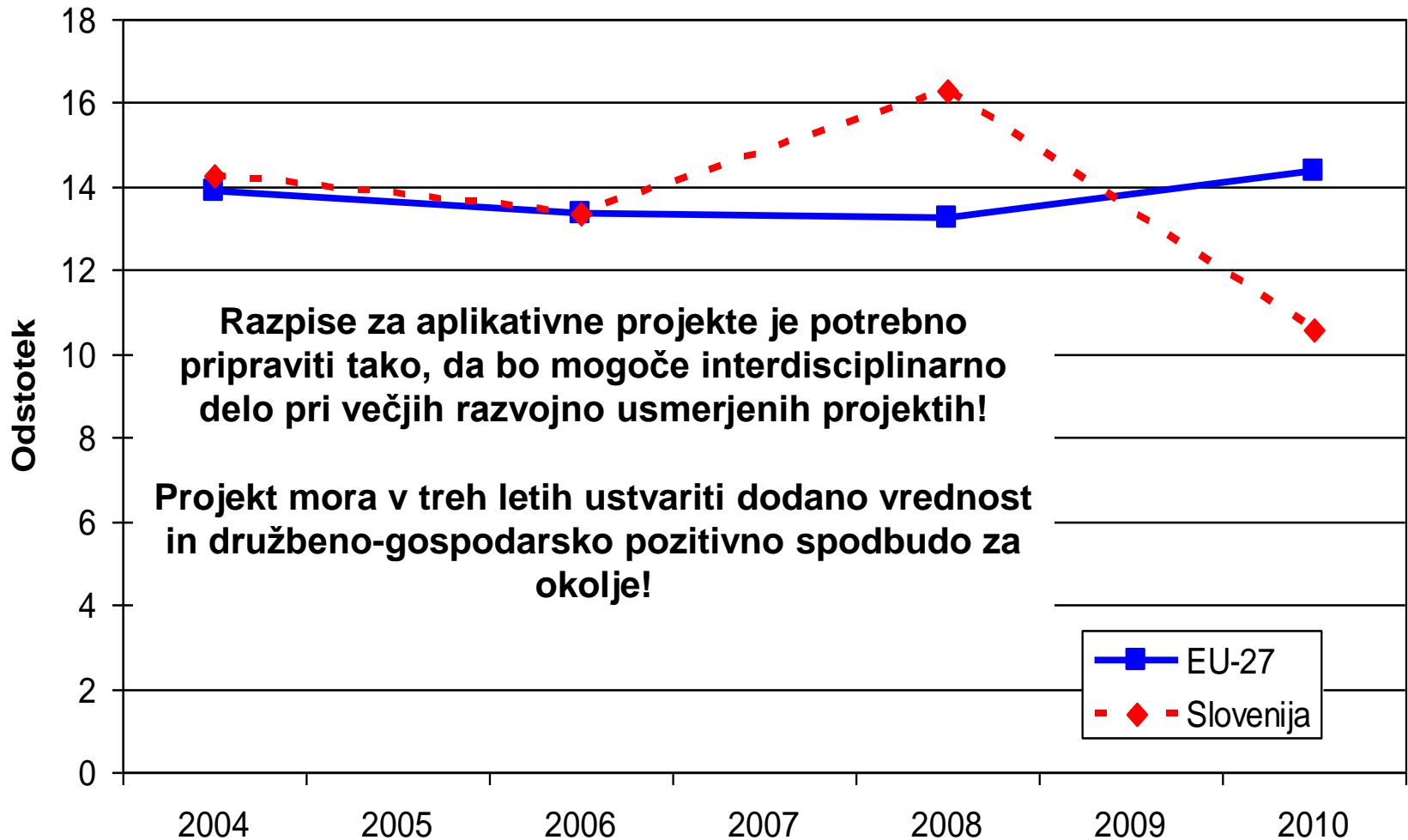
Patentne prijave na milijon prebivalcev

	2005	2007	2009	2011	2012
Slovenija/EU-27	36,4 %	45,2 %	47,1 %	49,9 %	41,0 %

Prodaja novih izdelkov (odstotek prodaje)

Razpise za aplikativne projekte je potrebno pripraviti tako, da bo mogoče interdisciplinarno delo pri večjih razvojno usmerjenih projektih!

Projekt mora v treh letih ustvariti dodano vrednost in družbeno-gospodarsko pozitivno spodbudo za okolje!

—■— EU-27
-◆- Slovenija

STANJE V EVROPI

There is not much hope for Europe...
...according to *The Economist*

Europe is not performing very well

The Economist

TOP GROWERS

Rank	Country	GDP growth, %
1	Mongolia	18.1
2	Macau	13.5
3	Libya	12.2
4	China	8.6
5	Bhutan	8.5
6	Timor-Leste	8.3
7=	Iraq	8.2
7=	Mozambique	8.2
9	Rwanda	7.8
10	Ghana	7.6

Europe is not performing very well

Economic crisis

- Poor growth
 - In ten years, Asia >50% of world GDP

Education competition

- The whole world invests into knowledge

Innovation crisis

- Patents
- Direct investments

Strategija EU 2020

Pametna rast

- Gospodarstvo bo temeljilo na znanju in **inovacijah**
Innovation Union Scoreboard, IUS 2014,
objavljen **marca 2014**
- **3 %** BDP za raziskave in razvoj ter **inovacije** za:
ustvarjanje novih **proizvodov in storitev** za **gospodarsko rast**
in delovna mesta ter **reševanje družbenih izzivov**, npr.
podnebja, energije, zdravja
- Ena od **7** vodilnih pobud je: **Unija inovacij**
- Eden od **5** ciljev so: **inovacije**

Podatki IUS: EUROSTAT (CIS), Scopus, Thomson Reuters, Office for Harmonisation, Združeni narodi, večinoma iz obdobja **2010–2012**

Slovenija potrebuje novo vizijo razvoja gospodarstva in družbe

Slovenija je v resni gospodarski in etični krizi !?

Za tako stanje je vzrokov veliko. Poglejmo si jih nekaj:

Načrtna slabitev podjetji : med 2003-2009 je gospodarstvo najelo 25 milijard eur kreditov, ki jih je porabilo za prevzeme in druge nedonosne naložbe

Zadolženost podjetij, občin in države je velika (nad 80%)

Delež podjetij, ki so se sposobna spopasti s konkurenco na globalnem trgu, je prenizek

Lastnih sredstev za razvoj v podjetjih praktično ni

Delovna sila, vključno z inženirji, se pogosto razume kot strošek
Sistem izobraževanja je razdrobljen in neustvarjalen

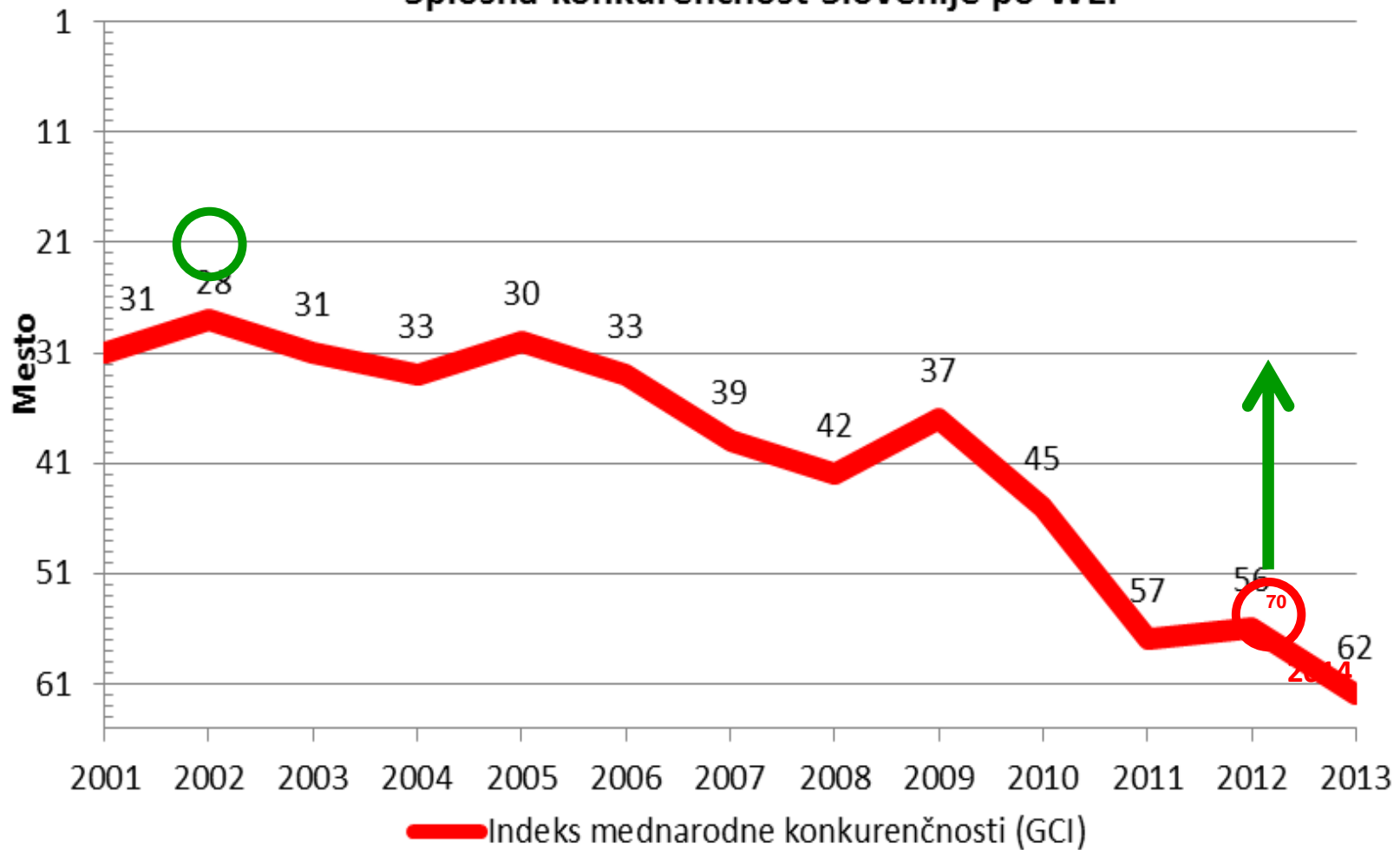
Korupcija, letna stopnja rasti in nizka konkurenčnost ne spodbujajo kreativnosti, delavnosti in odgovornosti zaposlenih

Delež univerzitetnih diplomantov tehnične smeri je premajhen, se pa povečuje

Porazdelitev raziskovalcev v Sloveniji je nepravilna (78% jih je v vladnem sektorju)

Splošna konkurenčnost Slovenije po WEF

Vir: World Economic Forum (WEF), 2001–2013

Slovenija potrebuje novo vizijo razvoja gospodarstva in družbe

Predlog za Strategijo SI 2020:

Učinkovit **trajnostni inovacijski sistem,**

ki bo zagotavljal:

Nove izdelke in storitve

Ustrezno število patentov

Večji delež inovacijsko aktivnih podjetij

Visok delež srednje in visoko tehnoloških izdelkov
v celotnem izvozu.

Družbeno nadgradnjo, ki bo v službi gospodarstva in
državljanov

Ima Slovenija za to **človeške potenciale in industrijsko tradicijo ter zmore sodelovati in ustvarjati?**

Evropski inovacijski semafor opredeljuje:

3 zvrsti, 8 razsežnosti in 25 kazalcev

Kam se po teh kriterijih uvršča Slovenija:

1. Pogojniki

- Človeški viri 8. (2009) → 5. (2014) mesto EU
- Odprti, odlični, privlačni raziskovalni sistem ? → 14.
- Financiranje in podpora 13. → 12.

2. Dejavnost podjetij

- Naložbe podjetij 15. → 4.? (CO, KC)!
- Povezave in podjetništvo 14. → 10.
- Intelektualna lastnina 16. → 13.

3. Dosežki

- Inovatorji 6. → 16.
- Gospodarski učinki 15. → 18. mesto EU

SLOVENIJA POTREBUJE NOVO VIZIJO RAZVOJA GOSPODARSTVA IN DRUŽBE

Smo narod, ki zmore sodelovati in ustvarjati!

Poglejmo si le nekaj preteklih uspehov iz obdobja 1960-1985:

- Tomos je razvil 50- kubični dirkalni motor in postali smo svetovni prvaki
- Elan je proizvajalec najboljših smučí
- Tam je razvil napredna vojaška vozila
- Iskra je opremila z računalniki najštevilčnejšo policijo-kitajsko
- Imeli smo: Litostroj, Metalno, Smelt, SCT, odlično banko, zavarovalnico
- Gradili smo v Libiji, Iraku, Egiptu, Indiji....

**V tem času se je slovenski BDP povečal,
za 4,5 krat, zahodnoevropski le za 2,7 krat!**

Več je zajeto v članku: "Kako smo pozabili na industrijski potencial";
Sobotna priloga Delo, 17. januar 2015

Slovenija potrebuje novo strategijo razvoja gospodarstva in družbe

**Trajnostni Inovacijski sistem se mora pri
svojem delovanju nasloniti na:**

- Večja izvozna podjetja, ki jih je treba prestrukturirati in tehnološko prenoviti. **Novih visoko tehnoloških podjetij** ne bo brez uspešnih večjih podjetij
- V preostalih podjetjih pa na **kakovostna jedra**, ki morajo poleg povečanja produktivnosti, zagotavljati predvsem:
razvoj novih inovativnih izdelkov z visoko dodano vrednostjo ter njihov izvoz

Slovenija potrebuje novo strategijo razvoja gospodarstva in družbe

- **Izvozne niše**, saj so se pričakovanja, da bi se naslonili le na **napredne tehnologije**, izkazala za napačna.
- **Strategijo skritih šampionov**, tj. neopazno prevzemanje **majhnih, globalnih tržnih segmentov**, za katere se **veliki konkurenti** ne zmenijo.

Slovenija potrebuje novo strategijo razvoja gospodarstva in družbe

Trajnostno inovacijski sistem je lahko uspešen le, če:

- usklajeno delujejo raziskovalci, univerzitetni profesorji, razvojniki v podjetjih, družboslovci in ostali (torej potrebujemo **dialog**)
- **je močna podpora javnega in zasebnega kapitala (potrebujemo zaupanje)**
- je vzpostavljena ustrezna kadrovska struktura na vseh področjih (**kadrovanje**)
- **je izobraževalni sistem kvaliteten in inovativen (kreativno izobraževanje)**

Mnenja smo, da je za spremembo stanja treba:

Postopoma spremeniti in zagotoviti:

- **boljši odnos države do državljanov in državljanov** do države in njenih inštitucij
- **stanje pesimizma v okolje optimizma,**
- **povečati zaupanje** nas vseh v obnovo slovenskega gospodarstva z uvedbo;

TRAJNOSTNEGA INOVACIJSKEGA SISTEMA

Pričakovanja IAS

- **Pričakujemo**, da bo politika zmogla izoblikovati jasne in smiselne usmeritve ter pozitivno in **spodbudno družbeno-gospodarsko okolje** za uveljavitev **Trajnostnega Inovacijskega sistema**,
- **Za spremljanje** razvoja Inovacijskega procesa IAS predlaga Vladi Republike Slovenije, da ustanovi poseben **odbor za inovacije**

Innovation to drive competitiveness of Europe

”Wayne Gretzky said: Good hockey players can rapidly skate **to where the puck is.**

Great hockey players can rapidly skate **to where the puck is going.**

In innovation, Europe must skate **to where the puck is going, not where it is.**”

Mr. Esko Aho, *Prime Minister of Finland 1991 – 1995, innovation guru, Nokia and Harvard Business School.*

Stated at the Euro-CASE Innovation Platform meeting in Finland, January 2013

HVALA ZA POZORNOST!

Predstavitev je povzeta poleg predstavljalca še od naslednjih avtorjev:

Prof. dr. Petra Glaviča, red. člana IAS

Prof.dr. Vojteha Leskovška, red.člana IAS , podpredsednik

Prof dr. Bjorn Nilssona, red. člana IVA in vodja Euro-Case platforme